

WEBINAARI

**SOTE 2021 – Lääkäriin työn muutos:
Onko jatkossa kahden kerroksen lääkäreitä?**

12.2.2021

KLO 11-12.30

SOTE 2021

Lääkärin työn muutos: Onko jatkossa kahden kerroksen lääkäreitä?

HALI-webinaari 12.2.2021

Keskustelijoina

Hallintojohtaja **Lauri Tanner**, HUS

Johtaja **Heikki Pärnänen**, Lääkäriliitto

Julkisten palvelujen ylilääkäri **Petja Orre**, Terveystalo

Johtaja **Hanna-Maija Kause**, HALI ry

Osallistu Twitterissä #sote #soteuudistus

Sote-esityksen ongelmakohtia

- **Riittävän oman tuotannon vaatimus** (järjestämislaki 8 §)
  - Esitys pakottaa hyvinvointialueen tuottamaan itse määrittelemättömän määrän palveluja jokaisella sosiaali- ja terveystalouden osa-alueella
  - Kunnat ovat hankkineet palveluja yrityksiltä ja järjestöiltä, kun palvelujen laatua, saatavuutta tai kustannustehokkuutta on haluttu parantaa. Esitys kaventaa tätä mahdollisuutta
- **Lista palveluista, joita ei saa hankkia** (järjestämislaki 12 §)
  - Erikoissairaanhoidossa kiireellisen hoidon ja päivystyksen palvelut
  - Erikoissairaanhoidon tietyt tehtävät → estää toimivat kokonaisuudet
  - Neuvolapalvelut → estää toimivia terveysasemaulkoistuksia (ei pykälässä; vain perusteluissa)
- **Järjestäjän vastuu ei vähene, mutta valtaa murennetaan** (järjestämislaki 24 § ja 42 §)
  - Viime kädessä päätöksen hyvinvointialueen tuotantorakenteesta - esimerkiksi hankittujen palvelujen määrästä - tekisivät Aluehallintovirastot ja STM
- **Sote-esityksessä ei huomioida lainkaan potilasdirektiivin vaikutuksia. Suomi ei kuitenkaan voi enää välttää direktiivin toimeenpanoa**

Lääkärin työhön liittyviä kohtia sote-esityksessä

Perusterveydenhuolto

- Perusterveydenhuollon ostopalveluissa, osana asiakkaille annettavaa hoitoa, yksityisen palveluksessa oleva lääkäri voisi tehdä asiakkaan lääketieteellisen tai hammaslääketieteellisen **hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisujen tekemisen, hoitosuunnitelman laatimisen** sekä **lähetteen laatimisen erikoissairaanhoidon**
- Sama koskisi perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettavissa olevia ja niihin kiinteästi liittyviä erikoissairaanhoidon palveluja, jotka eivät vaadi erikoissairaanhoidon sairaala- tai poliklinikkaolosuhteita ja joissa asiakkaan hoitovastuu säilyy perusterveydenhuollossa

Lääkärin työhön liittyviä kohtia sote-esityksessä

Neuvolapalvelut

- Lakiesityksen perustelujen mukaan neuvolapalvelut ”olisi perusteltua pitää omana tuotantona”. Pykälissä mainintaa/kieltoa ei ole.
- Asiaa perustellaan laajemmin sillä, että ”neuvolapalvelu on keskeinen kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnalla toimiva hyvinvointia ja terveyttä edistävä palvelu, joka toimii tiiviissä yhteistyössä kunnan varhaiskasvatuksen sekä myös alueella toimivien järjestöjen kanssa lapsiperheitä tukien. **Yksityisillä palveluntuottajilla ei ole tuloksellisen neuvolatoiminnan vaatimia yhteistyöverkostoja eikä todennäköisesti myöskään mahdollisuuksia ja osaamista alueen väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyöhön samoin kuin hyvinvointialueella.**”
- **Mikä on perustelutekstien vaikutus lain soveltamiseen?**

Lääkärin työhön liittyviä kohtia sote-esityksessä

Päivystys

- Hyvinvointialue ei saisi hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitettuja **kiireellisen hoidon ja päivystyksen palveluja** lukuun ottamatta perusterveydenhuollon päivä- ja ilta-aikaista kiireellistä vastaanottotoimintaa
- Hyvinvointialue voi käyttää työvoimaksi hankittua ja vuokrattua sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöä täydentääkseen omaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöään ympärivuorokautisessa päivystyksessä. **Päivystyksikössä käytettävän hankitun ja vuokratun työvoiman osuuden on oltava tällöin ammattihenkilöryhmittäin täydentävää (enintään 30–49 %, tilapäiset poikkeukset sallittu)**
- Hankittu ja vuokrattu henkilökunta voi hyvinvointialueen työnjohdollisessa alaisuudessa tehdä hoidon tarpeen arvioinnin ja siihen liittyviä hoitoratkaisuja ja päätöksen sairaalaan ottamisesta, mutta **virkasuhteessa olevan lääkärin tai hammaslääkärin on kuitenkin viivytyksettä arvioitava tehty ratkaisu ja ratkaistava asia tarvittaessa uudelleen**

Lääkärin työhön liittyviä kohtia sote-esityksessä

Erikoissairaanhoito

- Lähetteen perusteella tehtävän **ratkaisun asiakkaan ottamisesta sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoitoa toteuttavaan toimintayksikköön** sairaanhoitoa varten ja siihen liittyvän **hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisut** sekä sairaalaan otetun asiakkaan erikoissairaanhoidon palvelujen antamiseen liittyvän hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisut tekisi **virkasuhteessa oleva lääkäri tai hammaslääkäri**. (Järjestämislain 12 §: Edellytykset palvelujen hankkimiselle yksityiseltä palveluntuottajalta)
  - Asiaa perustellaan sillä, erikoissairaanhoidon palvelut ovat kalliita, ja että kyse on potilaan oikeudesta saada palvelua. Tämän vuoksi virkalääkärin olisi tehtävä nämä päätökset.
  - Julkisesti rahoitetuissa palveluissa yksityisen palveluksessa olevat lääkärit eivät siis erikoissairaanhoidossa voisi tehdä hoitoon ottamisen päätöksiä, hoidon tarpeen arviointia tai hoitoratkaisuja

Lääkärin työhön liittyviä kohtia sote-esityksessä

Rikosoikeudellinen virkavastuu

- Järjestämislain 20 §:n (rikosoikeudellinen virkavastuu ja vahingonkorvausvastuu) mukaan hyvinvointialueelle sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavan yksityisen palveluntuottajan ja tämän alihankkijan palveluksessa oleviin sekä hankittuun tai vuokrattuun työntekijään **sovelletaan rikoslain 40 luvun rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan julkisia hallintotehtäviä**
- **Julkisiksi hallintotehtäviksi taas määritellään järjestämislain 12 § perustelutekstien mukaan kaikki yksityiseltä palveluntuottajalta hankittavat sosiaali- ja terveyspalvelut.** Julkisen sektorin sote-työntekijät ovat valtaosin työsuhteissa, eivät virassa. Näin ollen heitä virkavastuu ei koske. Niin ikään järjestämislain 20 § koskee vain yksityisiä palveluntuottajia, eikä siinä mainita julkisten palveluntuottajien henkilöstöä virkavastuullisina
- **Julkisesti rahoitettuja sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavan yksityisen palveluntuottajan palveluksessa oleva henkilöstö näyttää siis olevan rikosoikeudellisessa virkavastuussa, mutta julkisen palveluntuottajan palveluksessa olevaa henkilöstöä rikosoikeudellinen virkavastuu ei koske**

Onko potilaan hoito julkista vallankäyttöä sisältävä hallintotehtävä?

12.2.2021

Korkeimman hallinto-oikeuden lausunto hallituksen sote-esitykseen (25.9.2020) 1/2

- ”Lakiehdotuksen perusteluissa on todettu, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tyhjentävä erittely sen suhteen, mikä palvelu tai tehtävä olisi katsottava perustuslain (PL) 124 §:ssä tarkoitetuksi julkiseksi hallintotehtäväksi, ei ole lainsäädännön keinoin mahdollista. Tästä on esitysluonnoksessa päätelty, että sote-maakunnan hankkiessa yksityiseltä palveluntuottajalta sosiaali- ja terveyspalveluja olisi kaikkien yksityisen palveluntuottajan tuotettavaksi siirrettävien asiakkaalle annettavien palvelujen täytettävä PL 124 §:ssä asetetut edellytykset. Julkisina hallintotehtävinä ei kuitenkaan pidettäisi sellaisia yksityisen palvelun tuottajan toimintaan sisältyviä tehtäviä, jotka eivät ole asiakkaalle annettavia sosiaali- ja terveyspalveluja, kuten yksityisen palveluntuottajan kirjanpito, palkanmaksu, muut hallinnolliset tukipalvelut, toimitilojen siivous, henkilöstöruokailu tai muut henkilöstölle järjestettävät palvelut.”

Korkeimman hallinto-oikeuden lausunto hallituksen sote-esitykseen (25.9.2020) 2/2

- ”Korkein hallinto-oikeus toteaa, että terveydenhuollon palvelujen ja toimenpiteiden laaja kategorisointi julkisiksi hallintotehtäviksi PL 124 §:n kannalta merkitsee samalla, että **oikeussuojajärjestelmään voi kohdistua sellaisia vaatimuksia, joihin ei voida vastata tuomioistuinten ratkaisuilla.** Terveystieteiden huollossa, olipa toimija yksityinen tai julkinen, suurin osa toimenpiteistä on tosiasiallista toimintaa, jonka valvonnassa erityinen paino on toimijoiden ammatillisen osaamisen varmistamisessa. **Perusteluissa esitetyt näkemykset siitä, että julkisiksi hallintotehtäviksi voidaan katsoa ainakin potilaan hoidon tarpeen arviointi, sairauksien diagnosointi ja potilaan tutkimiseen liittyvät ratkaisut hoitotoimenpiteistä, joita potilaalle annetaan tai joihin potilaalle annetaan lähete, eivät vaikuta oikeudellisesti kestävältä.**
- Tarpeettoman laaja julkisen hallintotehtävän määrittely voi johtaa myös siihen, että toimivat palveluhankinnat syrjäytyvät ja että palveluntuottajille asetetaan yleishallinto-oikeudellisen sääntelyn vaatimuksia, jotka eivät tosiasiasa ole tarpeen palvelujen laadun tai asiakkaiden oikeuksien turvaamiseksi.”

PL 124 § ja julkisen hallintotehtävän ”kehät”

Keskusteltavaksi

- Onko julkisen hallintotehtävän käsitteen laajentaminen esitetyllä tavalla perusteltua?
- Miten ehdotetut säädökset vaikuttavat mahdollisuuteen järjestää sosiaali- ja terveystalvet tarkoituksenmukaisesti eri alueilla?
- Mitä rikosoikeudellisen virkavastuun säätäminen esityksen muodossa tarkoittaisi esimerkiksi lääkäriille?
- Miten lääkärin työ käytännössä muuttuisi ehdotuksen johdosta? Entä hoitopolku asiakkaan näkökulmasta?
- Onko esityksen pessimismi liittyen neuvolapalveluihin ulkoistetuilla terveysasemilla oikeutettu?
- Onko esityksen keskeinen vaade riittävästä omasta tuotannosta olennainen tässä sote-mallissa?

Kiitos!

Lisätietoja: www.hyvinvointiala.fi

